

Název: Manuál pro vedoucí pracovníky škol

Realizátor: Sykora Swiss Consulting CZ, s.r.o
Projekt: Škola jako úřad | reg. č. CZ.1.07/1.3.49/02.0015

ŠKOLA JAKO ÚŘAD

3. Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

3.1 Úvod

Školní integrace představuje přístupy a způsoby zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

Ve školním roce 2011/2012 bylo v základních školách vzděláváno formou individuální či skupinové integrace 9 % žáků se zdravotním postižením z celkového počtu žáků základních škol. Nejvíce žáků (47 %) mělo specifické poruchy učení a chování, 23 % bylo žáků s lehkým mentálním postižením, 8 % žáků s postižením více vadami, 4 % žáků s vadami řeči, 3 % s autismem a 3 % se středním a těžkým mentálním postižením. Jednalo se o celkem 72 000 žáků se zdravotním postižením, z toho 45,8 % žáků bylo vzděláváno ve speciálních třídách a 54,2 % žáků bylo individuálně integrovaných v běžných třídách. Ze žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných škol byl nejvyšší podíl žáků s vývojovými poruchami učení (72,8 %), mentálním postižením (7,8 %) a vadami řeči (3,5 %).¹

Tato problematika je velmi obsáhlá a složitá a je tedy třeba k ní přistupovat velmi citlivě a individuálně. Přesto se v následujících kapitolách pokusíme objasnit konkrétní postupy, vč. příkladů z praxe, nejčastějších a nejdůležitějších otázek apod.

3.2 Teoretické vymezení

3.2.1 Slovníček pojmů

Asistent pedagoga – osoba působící ve třídě jako podpůrná služba pro pedagoga při vzdělávání žáků se zdravotním postižením nebo znevýhodněním a žáků se sociálním znevýhodněním. Asistent pedagoga je dle ust. § 2 písm. g) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pedagogickým pracovníkem. V ust. § 20 téhož zákona jsou stanoveny požadavky na jeho vzdělání, tedy na získání odborné kvalifikace. V ust. § 7 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, jsou vymezeny hlavní činnosti tohoto pedagogického pracovníka.

Asistent sociální péče (osobní asistent – podle ust. § 8 odst. 7 vyhlášky č. 73/2005) – jedná se o pracovníka sociální péče (ne o pedagogického pracovníka), který může působit ve třídě, kde se vzdělává žák se zdravotním postižením, aby dopomohl žáku/studentovi v oblasti hygieny, oblékání, přezouvání, stravování, dozoru nad žákem, přesunu v rámci školy a dopravě do a ze školy. Tato funkce spadá pod MPSV ČR.

Atismus – behaviorální syndrom, který zahrnuje různou míru narušení v oblasti sociální interakce verbální i neverbální komunikace a představitosti.

Dítě/žák/student mimořádně nadaný – osoba, která svému zájmu či nadání nemusí věnovat soustředěné úsilí, jelikož je k němu vnitřně puzena.

1 <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/SS/17243/ROZDILNY-VYZNAM-POJMU-INTEGRACE-A-INKLUZE.html/>

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Dítě/žák/student nadaný – nadaná osoba splňuje 3 základní znaky – nadprůměrné schopnosti, tvořivost a motivaci.

Dítě/žák/student se sociálním znevýhodněním – osoba, která:

- žije v rodinném prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, je ohrožená sociálně patologickými jevy – zejm. žák z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání, vč. spolupráce zákonných zástupců se školou, a žák znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka,
- má nařízenou ústavní výchovu nebo uloženu ochrannou výchovu,
- má postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území ČR podle zvláštního právního předpisu (Zákon o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů) – ust. § 16 odst. 4 školského zákona.

Dítě/žák/student se speciálními vzdělávacími potřebami – osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním – ust. § 16 odst. 1 školského zákona.

Dítě/žák/student se zdravotním postižením – osoba s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami, autismem a vývojovými poruchami učení nebo chování – ust. § 16 odst. 2 školského zákona.

Dítě/žák/student se zdravotním znevýhodněním – osoba se zdravotním oslabením, dlouhodobě nemocná, s lehčími zdravotními poruchami učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání – ust. § 16 odst. 3 školského zákona.

Individuální integrace – vzdělávání žáka v běžné škole nebo ve škole samostatně zřízené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení. **Ve třídě základní školy**, která není určena pro žáky se zdravotním postižením, **lze** s přihlédnutím k rozsahu vzdělávacích potřeb **integrovat nejvýše 5 žáků se zdravotním postižením**.

Individuální vzdělávací plán – jedná se o vzdělávací plán určený a vytvořený pro konkrétního, především individuálně integrovaného žáka, který je zpracováván ve spolupráci pedagoga, žáka, zákonného zástupce a zástupce školského poradenského zařízení. Vytvořený plán následně schválí ředitel školy, a tak se stává závazným dokumentem pro vzdělávání daného žáka. – ust. § 6 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Informovaný souhlas – (někdy též poučený souhlas) je formou informovaného rozhodnutí, kterým daná osoba vyjadřuje souhlas s určitou skutečností, respektive s provedením určitého úkonu. V písemné podobě osoba deklaruje, že byla informována o svých právech a povinnostech, seznámena s obsahem skutečnosti a možnými negativními dopady a rozumí jim.

Inkluze – jde o vytvoření takového prostředí, které akceptuje a oceňuje odlišnosti každé osoby. Jde o přechod od postoje spatřujícího překážky primárně na straně dítěte, žáka, studenta k tzv. sociálnímu modelu, který spatřuje překážky k učení primárně ve vzdělávacím systému (prostředí a vybavenost školy, postojích učitelů, aplikovaných metodách výuky apod.).

Inkluzivní vzdělávání – spravedlivý a rovný přístup ke vzdělávacím příležitostem pro všechny děti bez rozdílu. Důraz je kladen na solidaritu, pospolitost, spolupráci a vzájemnou pomoc, spoluúčast na vlastním rozvoji, autonomním učení, sebeřízení prostřednictvím tvorby podnětného učebního prostředí a kvalitních

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

učebních situací. Je zde kladen důraz na třídu či skupinu jako celek s důrazem na společnou práci a přijímání odlišností jako vzájemné obohacování. Jde o uzpůsobování vzdělávacích podmínek tak, aby odpovídaly potřebám všech žáků.

Integrace – nejvyšší stupeň socializace. Proces sbližování minority znevýhodněných s majoritou. Jde o proces umístění dítěte, žáka, studenta do školy hlavního vzdělávacího proudu, přičemž větší požadavky jsou kladeny na žáka, aby se přizpůsobil školnímu prostředí, než na školu, aby se transformovala.

Integrované vzdělávání – zapojení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do běžné školy a snaha přizpůsobit jej prostředí primárně nastavenému potřebám majoritní skupiny žáků.

Metodik prevence – pedagog pověřený touto funkcí ve škole zajišťuje zejména aktivity zaměřené na primární prevenci rizikového chování.

Skupinová integrace – vzdělávání žáka ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve škole samostatně zřízené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení. Minimální a maximální počty žáků ve třídách nebo studijních skupinách zřízených pro žáky s určitým druhem a stupněm zdravotního postižení jsou stanoveny v § 10 vyhlášky č. 73/2005 Sb. – **třída pro žáky se zdravotním postižením má nejmeně 6 a nejvíce 14 žáků, třída pro žáky s těžkým zdravotním postižením nejmeně 4 a nejvýše 6 žáků.**

Speciální pedagog – zaměřuje se zejména na odbornou podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i ostatních žáků, kteří jeho péči a podporu potřebují.

Školní psycholog – vytváří systém včasné identifikace žáků s výukovými obtížemi a vytváří strategii používání ve školách pro prevenci výukových obtíží ve vztahu k reedukaci. Dále se věnuje metodické podpoře učitelů a zajišťuje krizovou intervenci.

Výchovný poradce – pedagog pověřený touto funkcí ve škole zajišťuje zejména kariérové poradenství a poradenskou pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků.

3.2.2 Legislativní vymezení

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů – **pozor, od 1. ledna 2015 aktualizace**
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) – **pozor, od 1. ledna 2015 aktualizace**
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů – **pozor, od 1. září 2014 aktualizace**
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů – **pozor, od 1. září 2014 aktualizace**
- Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

- Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech
- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb. o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn ke zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami – č. ev. 43 165/2014/KUUK (účinnost od 1. 4. 2014)

3.3 Jak postupovat, na co si dát pozor

3.3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) musí mít příslušná škola **upraveno ve školním vzdělávacím programu (ŠVP)**, konkrétně podmínky, které je schopna při jejich vzdělávání zajistit (přizpůsobení vzdělávacího obsahu, odlišná délka vyučovací hodiny, speciální vyučovací předměty, předměty speciálně pedagogické péče, kompenzační a didaktické pomůcky apod.).

Děti, žáci a studenti se SVP mají právo na to, aby obsah, forma a metody vzdělávání odpovídaly jejich vzdělávacím potřebám a aby jim byly vytvořeny podmínky, které takové vzdělávání umožní. Dále mají právo na poskytnutí poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení. Kromě toho mají děti, žáci a studenti se SVP právo na zohlednění jejich speciálních vzdělávacích potřeb při hodnocení.

Pedagogicko-psychologická poradna Bruntál zpracovala **metodiku ke zpracování adekvátního posudku s údaji, které jsou nezbytné pro správné rozhodnutí o zapojení žáka se SVP do vzdělávání**. Plná verze této metodiky je uvedena v příloze této kapitoly.

Z metodiky vyplývá pro školu následující **postup**:

V rámci prvovýšetření:

1. pedagogické zjištění školy zpracované třídním učitelem
2. písemná žádost zákonného zástupce o vyšetření
3. oboje zasláno zákonným zástupcem či školou pedagogicko-psychologické poradně
4. vyšetření pedagogicko-psychologickou poradnou a zpracování
 - a) psychologické a speciálně pedagogické zprávy, která je součástí spisové dokumentace klienta. V případě významných údajů pro zákonného zástupce či školu odešle poradna tuto zprávu zákonnému zástupci, který 1 vyhotovení předá škole k založení do osobní dokumentace žáka.
 - b) odborný posudek pro žáka se SVP (v případě diagnostiky vývojové poruchy učení nebo chování, jejíž rozsah je indikací k zařazení dítěte, žáka, studenta do režimu speciálního vzdělávání). Posudek je poradnou zaslán zákonnému zástupci, který jedno vyhotovení předá škole.
5. na návrh poradny ředitel rozhodne o zařazení žáka do jiné formy vzdělávání či jiného vzdělávacího programu – je rozhodováno **ve správním řízení**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

6. dle doporučení poradny zpracování IVP a předložení konzultantovi pedagogicko-psychologické poradny ke kontrole obsahové správnosti
7. vyhodnocení dodržování postupů uvedených v IVP konzultantem – 2x ročně
8. příslušný pedagog školy vede o obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče podrobný záznam, který je součástí osobní dokumentace žáka

V rámci kontrolního vyšetření:

1. pedagogické zjištění školy s přílohou podrobného průběžného záznamu o průběhu reedukační (individuální) péče – kontinuální příprava
2. písemná žádost zákonného zástupce o kontrolní vyšetření
3. oboje zasláno zákonným zástupcem či školou pedagogicko-psychologické poradně
4. dle předložené dokumentace a na základě diagnostiky zaměřené na obtíže uvedené v pedagogickém zjištění pedagogicko-psychologická poradna zpracuje odborný posudek pro žáka se SVP – při potvrzení diagnózy
5. posudek je odeslán zákonnému zástupci žáka, který jej dle svého uvážení v jednom vyhotovení předá kmenové škole spolu se žádostí o pokračování zařazení do režimu speciálního vzdělávání formou individuální integrace; posudek slouží řediteli školy pro prodloužení platnosti rozhodnutí a je odeslán jako podklad k opětovným žádostem o navýšení normativu na příslušný odbor příslušného krajského úřadu
6. vydání rozhodnutí o pokračování v zařazení do režimu speciálního vzdělávání ředitelem školy
7. dle doporučení poradny zpracování IVP a předložení konzultantovi pedagogicko-psychologické poradny ke kontrole obsahové správnosti – do 1 měsíce po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb
8. vyhodnocení dodržování postupů uvedených v IVP konzultantem – 2x ročně
9. příslušný pedagog školy vede o obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče podrobný záznam, který je součástí osobní dokumentace žáka

Žák se zdravotním postižením

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo na stanovení vhodných podmínek odpovídajících jejich potřebám při přijímání ke vzdělávání a při jeho ukončování. Dále mají právo na bezplatné využívání speciálních učebnic a didaktických a kompenzačních pomůcek poskytovaných školou, na bezplatné vzdělávání pomocí komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých, s použitím Braillova hmatového písma či prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání dle zdravotního postižení.

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením probíhá:

1. individuální integrací,
2. skupinovou integrací,
3. vzděláváním ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

4. kombinací uvedených forem.

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením probíhá ve většině případů na základě zpracovaného **individuálního vzdělávacího plánu (IVP)**, který je doporučen školským poradenským zařízením.

V případě skupinové integrace zpracovává škola samostatný ŠVP jako přílohu ke stávajícímu, ve stejné struktuře ovšem bez částí, které kopírují stávající ŠVP.

Jedná-li se o žáky s lehkým mentálním postižením, vychází IVP z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, konkrétně z přílohy, která upravuje vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV-LMP). V případě skupinové integrace těchto žáků je vzdělávání uskutečňováno na základě ŠVP zpracovaného dle výše uvedené přílohy RVP.

Podpůrná opatření pro žáky se zdravotním postižením jsou definována v ust. § 1 odst. 3 Vyhlášky č. 73/2005 Sb. a zahrnují:

- využití speciálních metod, postupů, forem prostředků vzdělávání,
- kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů,
- zařazení předmětů speciálně pedagogické péče,
- poskytování pedagogicko-psychologických služeb,
- zajištění služeb asistenta pedagoga,
- snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině,
- nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující ŠVP žáka.

NÁVODNÝ POSTUP

1. vyšetření žáka a doporučení školského poradenského zařízení pro zpracování IVP, zpracování IVP
2. zpracování kapitoly „Vzdělávání žáků se ŠVP“ dle RVP ZV-LMP – v případě skupinové integrace žáků s LMP
3. zpracování samostatného ŠVP – v případě skupinové integrace žáků se zdravotním postižením

Žák se zdravotním znevýhodněním a žák se sociálním znevýhodněním

Děti, žáci a studenti se zdravotním znevýhodněním mají právo na stanovení vhodných podmínek odpovídajících jejich potřebám při přijímání ke vzdělávání a při jeho ukončování.

Vzdělávání žáků se zdravotním a sociálním znevýhodněním **nemůže být** dle Vyhlášky č. 73/2005 Sb. **uskutečňováno formou individuální integrace. Jejich vzdělávání probíhá v běžných školách, příp. mohou být zařazeni do speciální třídy či speciální školy**, pokud i přes poskytovaná vyrovnávací opatření v běžné škole z různých důvodů dlouhodobě selhávají. Do speciální školy či třídy by měli být zařazeni po dobu nezbytnou pro vyrovnání jejich znevýhodnění. Tito žáci musejí být nadále vzdělávání podle běžného vzdělávacího programu (viz kapitola č. 4 Přestup žáka na jinou školu).

V případě **žáků se zdravotním znevýhodněním není doba**, po kterou mohou být vzdělávání ve speciální škole, **časově omezena**. Škola je uložena povinnost, aby nejméně jedenkrát za rok vyhodnocovala, zda důvody pro zařazení do speciální školy trvají a v případě jejich pomínutí navrhla návrat do běžné školy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

V případě **žáků se sociálním znevýhodněním** je možnost jejich zařazení do speciální školy či třídy časově omezena na dobu nejdéle **pěti měsíců**.

Vyrovňovací opatření pro žáky se zdravotním a sociálním znevýhodněním jsou definována v ust. § 1 odst. 2 Vyhlášky č. 73/2005 Sb. a zahrnují:

- využívání pedagogických, popřípadě speciálně pedagogických metod a postupů, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků,
- poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravy na výuku,
- využívání poradenských služeb školy a školských poradenských zařízení,
- individuální vzdělávací plán,
- služby asistenta pedagoga.

Tato opatření jsou školou poskytována na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání, popř. ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Výjimku tvoří zajištění služeb asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním znevýhodněním, kde je dle ustanovení školského zákona nutné doporučující stanovisko pedagogicko-psychologické poradny či speciálně-pedagogického centra.

NÁVODNÝ POSTUP

1. kontakt se zákonným zástupcem k získání souhlasu k provedení vyšetření školským poradenským zařízením

POZOR

Školy často opomíjejí tento bod a jednají tak bez souhlasu zákonných zástupců, což je jim následně vytýkáno ze strany České školní inspekce.

2. předání potřebných podkladů školskému poradenskému zařízení (to si může od zákonných zástupců vyžádat také lékařskou zprávu žáka)
3. obdržení **písemného doporučení školského poradenského zařízení** – do 3 měsíců
4. kontakt se zákonným zástupcem k získání **informovaného souhlasu**
5. ředitel ve správním řízení vydá **rozhodnutí o přeřazení**
6. vyhodnocení, zda důvody pro zařazení do speciální školy trvají a v případě jejich pominutí návrh na návrat do běžné školy (min. 1x ročně), celkově však doba jejich umístění ve speciální škole či třídě není časově omezena – platné pro žáky se zdravotním znevýhodněním
7. doba jejich umístění ve speciální škole či třídě je omezena na max. 5 měsíců – platné pro žáky se sociálním znevýhodněním

POZOR

V případě žáků, kteří jsou příslušníky národnostní menšiny, je škola dle školského zákona **povinna zajistit vzdělávání v jazyce dané národnostní menšiny**, přestože je vyučovacím jazykem jazyk český, **a vzdělávací obsah doplnit specifickými tématy o historii, kulturu a tradici jejich národnosti**. Možností, jak tohoto dosáhnout, je vytvoření **menšinové třídy**, pokud se ke vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlásí **v případě předškolního vzdělávání min. 8 dětí, v případě základního vzdělávání min. 10 žáků**. Pokud tato podmínka nemůže být splněna, je v kompetenci ředitele školy se souhlasem zřizovatele **realizovat výuku vybraných předmětů dvojjazyčně**. V tomto případě jsou pak vysvědčení a další úřední dokumenty vydávány také dvojjazyčně.

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Žák nadaný

Nadaný žák dle Renzulliho triadického modelu splňuje 3 základní znaky – nadprůměrné schopnosti, tvořivost a motivaci. Rozvoj jeho nadání je pak uskutečňován např. rozšířenou výukou konkrétních předmětů. **Mimořádně nadaný žák** svému zájmu či nadání nemusí věnovat soustředěné úsilí. Ovšem vyhláška č. 73/2005 Sb. tyto dva pojmy nerozlišuje a uvádí pouze druhý termín.

Nadaný žák může být na žádost zákonného zástupce (v případě zletilosti na žádost vlastní) přeřazen do vyššího ročníku bez absolvování předchozího. Součástí žádosti je vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost. Žák musí vykonat zkoušky z učiva, které nebude absolvovat, což je nutnou podmínkou pro vydání povolení k přeřazení.

Podpůrná opatření pro žáky mimořádně nadané jsou definována v ust. § 1 odst. 4 Vyhlášky č. 73/2005 Sb. a zahrnují:

- využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání,
- didaktických materiálů,
- poskytování pedagogicko-psychologických služeb,
- nebo jinou úpravu organizace vzdělávání zohledňující vzdělávací potřeby těchto žáků.

NÁVODNÝ POSTUP

1. získání vyjádření školského poradenského zařízení k přeřazení žáka do vyššího ročníku
2. získání vyjádření dětského lékaře k přeřazení žáka do vyššího ročníku
3. sepsání žádosti o přeřazení žáka do vyššího ročníku
4. vykonání zkoušek žákem z učiva, které nebude absolvovat
5. vydání rozhodnutí o přeřazení žáka do vyššího ročníku ve správním řízení

Z ustanovení § 17 odst. 3 školského zákona vyplývá, že na základě jednoho rozhodnutí lze žáka nebo studenta přeřadit pouze do vyššího ročníku bezprostředně navazujícího na ročník, jehož je žákem nebo studentem. Ovšem opakované využití tohoto institutu není vyloučeno.

3.3.2 Individuální vzdělávací plán

Tvorba a využití IVP ve speciálním vzdělávání jsou zakotveny v ust. § 6 vyhlášky 73/2005 Sb., IVP pro žáky mimořádně nadané je definován v ust. § 13 téže vyhlášky. Možnost jeho uplatnění je pak dána ust. § 18 školského zákona.

IVP obsahuje údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně-pedagogické nebo psychologické péče, vč. zdůvodnění, dále obsahuje cíle vzdělávání, časové a obsahové rozvržení učiva, vč. případného prodloužení délky vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných a maturitních zkoušek. Uvádí se zde také potřeba dalších osob podílejících se na práci s žákem (asistent pedagoga, asistent sociální péče). Nezbytnou součástí je také seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů pro výuku žáka nebo pro konání zkoušek. Kromě výše uvedeného obsahuje IVP také informace o pracovníkovi školského poradenského

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

zařízení, s nímž škola spolupracuje, předkládané navýšení finančních prostředků, závěry speciálně-pedagogického, příp. psychologického vyšetření.

Konkrétně IVP obsahuje:

1. základní údaje o žákovi/žákyni
2. odpovědné osoby, zúčastněné osoby (asistent pedagoga)
3. v případě, že je žák/žákyně zařazován i do jiných tříd – učební plán kmenové třídy
4. upravený učební plán žáka/žákyně (např. kmenová třída MT 5 hodin, žák MT 2 hodiny, kmenová třída ČJ 7 hodin, žák ČJ 12 hodin)
5. organizace výuky – rozvrh hodin, specifické vzdělávací cíle (např. nácvik správné výslovnosti, rozvíjení slovní zásoby)
6. cíl, jehož má být dosaženo, rozepsání konkrétních vzdělávacích cílů v jednotlivých předmětech (cíle krátkodobé a dlouhodobé)
7. formy a metody výuky (např. práce ve dvojicích, skupině, didaktická hra)
8. konkrétní úkoly v jednotlivých oblastech – sluchová, zraková percepce, gramatika, cizí jazyk apod.
9. materiální podpora výuky
10. způsob hodnocení a klasifikace
11. způsob ověřování vědomostí
12. komunikace s rodiči – způsob komunikace, setkávání
13. podíl žáka/žákyně, rodičů
14. seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů pro výuku žáka a konání zkoušek
15. finanční zajištění (učebnice, metodické listy)
16. datum, kdo se podílel na vypracování IVP, kontrola plnění IVP
17. evaluace IVP, zjištění, hodnocení IVP, rozhodnutí do budoucna

IVP je vytvářen na základě ŠVP, doporučení školského poradenského zařízení a vyjádření zákonného zástupce žáka (příp. také z psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost či odborného lékaře) a min. 2x ročně je vyhodnocován a aktualizován ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou (viz Metodika ke zpracování adekvátního posudku s údaji, které jsou nezbytné pro správné rozhodnutí o zapojení žáka se SVP do vzdělávání).

NÁVODNÝ POSTUP

Postup určení potřeby IVP, vč. jeho kontroly, je uveden v kapitole 3.3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

1. zpracování IVP – před nástupem do školy, nejpozději však 1 měsíc po nástupu nebo po zjištění SVP; úpravy a doplnění mohou být prováděny dle potřeby v průběhu celého školního roku; za zpracování je zodpovědný ředitel školy; jednotliví učitelé stanovují vzdělávací cíle pro svůj předmět sami

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

V případě nadaného, resp. mimořádně nadaného žáka je impulzem ke zpracování IVP žádost zákonných zástupců žáka podložená vyšetřením z pedagogicko-psychologické poradny.

2. předložení konzultantovi pedagogicko-psychologické poradny ke kontrole obsahové správnosti
3. předání 1 kopie konzultantovi k založení do osobní spisové dokumentace klienta – žáka, studenta
4. seznámení žáka a jeho zákonných zástupců s vytvořeným IVP, kteří stvrdí seznámení svým podpisem, tzv. **informovaný souhlas**
5. vyhodnocení dodržování postupů uvedených v IVP konzultantem – 2x ročně – a poskytování metodické podpory žákovi, škole i zákonnému zástupci

POZOR

IVP se zpracovává v případě potřeby, a to především pro individuálně integrované žáky, ovšem individuální integrace vždy nevyžaduje nutnost zpracování IVP.

3.3.3 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga se řadí mezi pedagogické pracovníky a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících stanovuje podmínky jeho kvalifikace. Asistent pedagoga je součástí vyrovnávacích a podpůrných opatření a jeho účelem je poskytnout níže uvedeným žákům a studentům účinnou a efektivní pomoc zaměřenou na zvýšení jejich školní úspěšnosti v hlavním vzdělávacím proudu.

Funkce asistenta pedagoga je směřována pro žáky:

- **se zdravotním postižením nebo znevýhodněním** vzdělávané na všech stupních běžných škol nebo ve speciálních školách, jedná-li se o žáky s těžkým zdravotním postižením,
- **se sociálním znevýhodněním** vzdělávané v přípravných třídách základních škol a v běžných i speciálních školách.

K hlavním činnostem asistenta pedagoga dle ust. § 7 odst. 1 patří:

- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, z níž žák pochází,
- podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí,
- pomoc žákům při výuce a při přípravě na ni,
- nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání.

K poslednímu bodu je třeba podotknout, že se jedná o úkony, které někteří z uvedených žáků nezbytně potřebují, aby jim byl umožněn přístup ke vzdělávání. V minulosti se stávalo, že škola odmítala přijmout žáka, pokud nebude mít asistenta sociální péče (tzv. osobního asistenta), což vedlo také k tomu, že ve škole byl přítomen jak asistent pedagoga, tak asistent sociální péče, který tyto činnosti vykonával. Dle ustanovení § 16 školského zákona **má však škola a nikoliv žák, resp. jeho zákonný zástupce povinnost vytvořit žákovi potřebné podmínky pro vzdělávání.** Proto je přítomnost další osoby ve škole sice možná, nikoliv však nutná, jelikož tyto úkony může vykonávat také asistent pedagoga.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Kromě uvedených činností je součástí práce asistenta pedagoga také podílení se na tvorbě IVP a návrh použití vyrovnávacích a podpůrných opatření.

Jak žádat o asistenta pedagoga

Školský zákon umožňuje řediteli školy se souhlasem krajského úřadu ve třídě či studijní skupině, v níž se vzdělává žák či student se SVP, zřídit funkci asistenta pedagoga.

Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a znevýhodněním

Žádost o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga zpracovává ředitel příslušné školy a zasílá ji na příslušný odbor školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu ve stanoveném termínu. Žádost se obnovuje každý rok.

NÁVODNÝ POSTUP

1. získání doporučení školského poradenského zařízení s vyučovacími hodinami a předměty, ve kterých žák asistenci potřebuje (stanovení hodinové dotace, po kterou je asistent pedagoga do výuky doporučen)
2. zpracování žádosti o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga, která obsahuje:
 - a) název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy
 - b) počet žáků a tříd celkem
 - c) počet žáků se SVP
 - d) dosažené vzdělání asistenta pedagoga
 - e) předpokládaná výše platu nebo mzdy asistenta pedagoga
 - f) zdůvodnění potřeby zřízení této funkce
 - g) cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout
 - h) náplň práce asistenta pedagoga
3. odeslání žádosti na příslušný odbor krajského úřadu na konci školního roku předcházejícímu, v Ústeckém kraji je tento termín stanoven na **30. června roku předcházejícímu školnímu roku, pro nějž je o toto místo žádáno** u nově zřizovaného místa i u obnovení žádosti. Zřizování této funkce v průběhu školního roku je možné pouze v mimořádných případech.
4. rozhodnutí krajského úřadu o zřízení či nezřízení této pozice a o výši úvazku
5. školské poradenské zařízení provádí ve třídě a ve škole zřízené pro žáky se zdravotním postižením každé 2 roky revizi o potřebnosti asistenta pedagoga a informuje o svém zjištění příslušný odbor krajského úřadu
6. v případě změny osoby asistenta pedagoga či rušení tohoto pracovního místa apod. je ředitel povinen o této změně příslušný odbor **neprodleně informovat do 15 dnů**. Příslušný odbor následně posuzuje, zda nejsou dány důvody pro odnětí uděleného souhlasu a případné podání nové žádosti.

Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

Financování této funkce je dáno rozvojovým programem MŠMT „Podpora financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

znevýhodněním", který je vyhlášován každoročně na kalendářní rok. Podmínkou pro podání žádosti do tohoto programu je **vysoký poměrný počet socio-kulturně znevýhodněných** žák či studentů ve škole (**více jak 25 %**) a souhlas krajského úřadu je vázán na výrazný a zdůvodněný nárůst počtu dětí, žáků či studentů ze sociálně znevýhodněného prostředí. Žádost je vždy součástí programu a je uveřejněna na webu MŠMT (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/>).

NÁVODNÝ POSTUP

1. zpracování žádosti o souhlas se zřízením pracovního místa asistenta pedagoga s náležitostmi:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnosti školy
- počet žáků a tříd celkem
- počet žáků se sociálním znevýhodněním
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga
- předpokládaná výše platu nebo mzdy asistenta pedagoga
- zdůvodnění potřeby zřízení této funkce
- cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout
- náplň práce asistenta pedagoga

K žádosti se přikládají následující přílohy:

- kopie dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání uchazeče o výkon této funkce, příp. osvědčení o absolvování kurzu pro asistenty pedagoga v rozsahu nejméně 80 hodin s obsahovým zaměřením na pedagogiku a psychologii
- pracovní náplň asistenta pedagoga

2. odeslání žádosti na příslušný odbor krajského úřadu do **5. ledna, žádá-li kraj, je tak povinen učinit do 22. ledna**. Mimo termíny vypsané MŠMT není možné tuto funkci zřízovat.

3. rozhodnutí krajského úřadu o zřízení či nezřízení této pozice a o výši úvazku

4. v případě změny osoby asistenta pedagoga či rušení tohoto pracovního místa je ředitel povinen o této změně příslušný odbor **neprodleně informovat do 15 dnů**.

Financování funkce asistenta pedagoga

Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a znevýhodněním

Ve speciálních školách a třídách na základě vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativních v příplatku na postižení žáka. V běžných třídách jsou tyto příplatky normativně hrazeny ve stejné výši.

Dle metodického pokynu Krajského úřadu Ústeckého kraje (č. ev. 190035/2008) jsou od roku 2011 u žáků s lehkým zdravotním postižením finanční prostředky stanoveny na max. 20 hodin týdně, tzn. 0,5 úvazku pro 1 třídu, v níž se žák vzdělává. U žáků s těžkým zdravotním postižením je postupováno tak, aby byla umožněna příprava pomůcek a učebních materiálů pro další vyučovací den, max. se však jedná o 30 hodin, resp. 0,75 úvazku. Tyto finanční prostředky navíc škola obdrží

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

pouze v případě, že má nedostatečný rozpočet z objektivních důvodů (např. spádová škola s nízkým počtem žáků).

Pokud tato problematika není řešena dostatečným příplatkem k normativu, bude vždy hrazeno do 30. 6. daného školního roku, následně pro další pololetí nutno provést audit další potřeby.

Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

V běžných třídách a školách jsou tyto příplatky částečně vyplaceny jako zvýšený osobní příplatek vyučujícímu. Náklady na asistenta pedagoga jsou řešeny mimořádným navýšením rozpočtu, a to pouze pro dobu, kdy je přítomen v zaměstnání pro pomoc danému žákovi.

Financování funkce asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním, jak již bylo uvedeno výše, je zajišťováno rozvojovým programem MŠMT „Podpora financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

Kromě těchto způsobů financování je možné ve spolupráci s Úřadem práce ČR vytvořit tzv. **společensky účelné pracovní místo pro asistenta pedagoga** a čerpat tak částečnou či úplnou dotaci na toto místo. Finanční podpora má pak formu dotace či příspěvku na mzdu zaměstnance. O tuto možnost lze s řádným zdůvodněním žádat také opakovaně.

3.3.4 Přestup žáků mezi speciální školou a školou hlavního vzdělávacího proudu

Přestupu ze školy běžné do školy speciální se bude věnovat speciální část tématu č. 4 Přestup žáka do jiné školy tohoto Manuálu (kapitola 4.3.2 Převedení žáka dlouhodobě selhávajícího ve vzdělávacím programu v rámci speciálního vzdělávání).

Co se týče přestupu žáka ze speciální do běžné školy, upravuje školský zákon, v případě základního vzdělávání, pouze převedení žáka do programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální. Explicitně však neupravuje variantu převedení z upraveného vzdělávacího programu do běžného.

V ustanovení vyhlášky č. 73/2005 Sb. je uvedeno, že pokud dojde k významné změně SVP žáka se zdravotním postižením, přezkoumá školské poradenské zařízení jeho zařazení do režimu speciálního vzdělávání a může navrhnout úpravu. Ředitel školy jej pak v rámci jiného vzdělávacího programu zařazuje do ročníku, který odpovídá jeho dosaženým znalostem a dovednostem. Školské poradenské zařízení má zároveň dle vyhlášky č. 72/2005 Sb. povinnost vyzvat zákonné zástupce žáků zařazených v režimu speciálního vzdělávání k podstoupení vyšetření po uplynutí roční platnosti doporučení.

NÁVODNÝ POSTUP

1. získání doporučení školského poradenského zařízení jako podklad pro žádost zákonných zástupců – na vlastní žádost či jako součást každoročního vyšetření školským poradenským zařízením
2. žádost zákonných zástupců o přestup žáka ze školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením na běžnou školu řediteli této školy – udělení souhlasu se změnou vzdělávacího programu
3. ředitel ve správním řízení vydá **rozhodnutí o přeřazení**. Žák pak školu navštěvuje od data uvedeného v rozhodnutí.

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

3.4 Praktické poznámky

3.4.1 Otázky a odpovědi

1. Jak podpořit mimořádně nadaného žáka?

Kromě podpory v podobě vypracovaného IVP pro nadané žáky je možno nadaného či mimořádně nadaného žáka podpořit také jinými způsoby.

K základním zásadám práce s nadaným žákem patří:

1. umožnit pracovat rychlejším tempem
Je dobré, aby nadaní žáci, kteří pracují rychleji než ostatní žáci, dostali příležitost takto pracovat a učitel měl zásobu náhradních úkolů, které mohou řešit, pokud skončí se zadaným úkolem dříve, než zbytek třídy či skupiny.
2. méně procvičování – umožnit postup dopředu
Někteří nadaní žáci si jsou schopni zapamatovat látku již ve fázi, kdy je představována jako nová a nepotřebují si ji procvičovat a upevňovat. V tomto případě je vhodné jim umožnit postup dopředu formou ryzí akcelerace (umožněno přeskočit látku či dokonce ročník) či nabídnout jim alternativní obsah nebo prezentaci zajímavých souvislostí.
3. náročnější výuka
Látka by pro nadané žáky měla obsahovat i prvky vyšší náročnosti, tzn. vyšší využívání analýz, syntéz a hodnotících posouzení. Ve výsledku by žáci pracovali na stejném úkolu ovšem s náročnějším zadáním, formou zpracování a výstupy.
4. nezávislost
Nadaní žáci mohou mnohem dříve pracovat samostatně, pokud jsou dobře připraveni a vedeni.
5. kreativní myšlení a divergentní úkoly
Tvořivé úkoly jsou velmi podstatné pro rozvoj obrazotvornosti a produktivity všech žáků. Kreativní úkoly mohou být velmi dobře zařazovány v době, kdy ostatní žáci jsou zaměřeni na procvičování nového učiva. Tvořivé úkoly nemusí být součástí pouze uměleckých předmětů, ale i exaktních věd (např. modelování či rýsování netradičních geometrických útvarů, vymýšlení a konstruování zajímavých přístrojů apod.). Kromě toho je též vhodné umožnit žákům vyjádření vlastního produktu různými způsoby ztvárnění.
6. abstraktní úkoly
Nadaní žáci jsou v časnějších vývojových fázích schopni pracovat s abstraktními pojmy a jsou schopni abstrahování. Rozumíme tím odhlížení od zvláštností a soustředění pouze na to, co u všech předmětů můžeme určit jako podstatné, všeobecné.
7. kontakt s intelektovými vrstevníky
Nadaní žáci by měli dostat prostor setkávat se s dětmi obdobných zájmů a úrovně vědomostí a schopností. Bez kontaktu s výkonovými vrstevníky navíc hrozí riziko, že pojmu za zvyk, že jsou bez větší snahy a píše vždy nejlepší, což může později vést k tomu, že mohou postrádat strategii efektivního učení.
8. zkušenostní učení
Toto učení je založeno na principu učebního procesu, který proti klasickému pojetí zvýrazňuje aktivní roli žáka. Cílem není pouhé osvojení si vědomostí a dovedností, ale hlavně přenos výsledků učení do praktického života a každodenní využívání.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

9. umožnit ranou specializaci v rámci výuky
Nadané žáky je možno vést k časnější specializaci pro určitý konkrétní obor studia.
10. opora o vlastní zájmy
Vzhledem k tomu, že nadaní žáci se často dokáží nadchnout pro konkrétní obor studia, je možno toho využít ve výuce a obsahově opřít nadstavbové úkoly a pracovní listy právě o jejich zájem. Takto lze snadno docílit toho, že žáci budou nadšeni předloženým úkolem, ačkoliv tento není postaven na nové látce. Umožňuje to zamezit posouvání nadaného žáka v předmětu vpřed a do budoucna tak vytvářet prevenci proti ztrátě návaznosti v některé fázi vzdělávání.
11. další
Kromě výše uvedeného je možné realizovat integrovanou edukaci s podporou asistenta pedagoga či konzultacemi speciálního pedagoga či odborníka pro jednotlivé předměty a témata.

Podrobněji se této problematice věnuje Příručka VUP Krok za krokem s nadaným žákem – Tvoříme individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka (http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/Tvorime-IVP_CELY-v2-web.pdf).

2. Mám ze zákona nárok na financování pozice asistenta pedagoga?

Ne, o zřízení pozice asistenta pedagoga se žádá na příslušném odboru krajského úřadu, který pečlivě a individuálně přezkoumává jednotlivé žádosti. Je pouze v jeho kompetenci, resp. jeho pracovníků, zda a na jaký úvazek tuto pracovní pozici povolí. Kromě toho jsou také omezené rozpočty na zřízení této funkce, což rozhodně negativně ovlivňuje neustálý nárůst počtu asistentů pedagoga ve školství (v Ústeckém kraji stoupl jejich počet mezi školními roky 2009/2010 a 2012/2013 téměř dvojnásobně). Toto je dáno především faktem, že školy již nečerpají finance z této oblasti pouze na žáky zdravotně postižené a znevýhodněné, ale také pro žáky znevýhodněné sociálně.

V Metodickém pokynu ke zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami (č. ev. 43 165/2014/KUUK) je výslovně uvedeno: „Na navýšení prostředků pro financování místa asistenta pedagoga není právní nárok. Ředitel školy zodpovídá za rozpočet organizace tak, aby přidělené finanční prostředky pokryly veškeré náklady pro všechny zaměstnance v organizaci a určuje jejich rozdělení pro zaměstnance dle svého rozhodnutí v souladu s ust. § 131, odst. 1 zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

3. Jakým způsobem mám postupovat, pokud asistenta pedagoga potřebuji, ovšem krajský úřad mi zřízení jeho funkce nepovolí?

V případě, že školní poradenské zařízení žákovi podporu formou zřízení funkce asistenta pedagoga navrhne, ovšem krajský úřad zřízení této funkce nepovolí, je cesta k dovolání se tohoto nároku poměrně složitá. V takovém případě doporučujeme zvolit podání k veřejnému ochránci práv (v současné době k veřejné ochránkyni práv Mgr. Anně Šabatové, Ph.D., která je ve funkčním období od 18. února 2014 – více viz www.ombudsman.cz).

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

3.4.2 Příklady z praxe, dobré a špatné zkušenosti

- Asociace pomáhající lidem s autismem – www.apla.cz
- Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR (DVPP) – Univerzita Palackého v Olomouci a Člověk v tísni – <http://www.inkluzie.upol.cz/portal>
- Rytmus, o. p. s. – asistence + index inkluze – <http://www.rytmus.org>
- Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání – www.cosiv.cz
- Liga lidských práv – www.llp.cz
- Férová škola – <http://www.ferovaskola.cz/>
- Open Society Fund Praha – projekt ŠIKK (Školské inkluzivní koncepce krajů) – www.osf.cz
- Junák – Odbor skautingu pro všechny – <http://spv.skauting.cz/>
- Agentura pro sociální začleňování – Příručky pro obce, dobré praxe – www.socialni-zaclenovani.cz
- META, o. p. s. – společnost pro příležitosti mladých migrantů, vzdělávání cizinců – <http://www.meta-os.cz/pic/>

3.5 Vzorové dokumenty

Návodná metodika integrace dítěte mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Žádost ředitele/ky školy o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním znevýhodněním a zdravotním postižením

Žádost ředitele/ky školy o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

Vzorový IVP pro žáka se zdravotním postižením vč. námětů k upřesnění pro vyplňování

Vzorový IVP pro žáka mimořádně nadaného vč. námětů k upřesnění pro vyplňování

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

NÁVODNÁ METODIKA INTEGRACE DÍTĚTE MEZI ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI¹

I.

PRVOVYŠETŘENÍ

Dle Vyhlášky MŠMT č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných je podmínkou integrace žáků s vývojovou poruchou učení nebo chování (mimo jiné) vyšetření školského poradenského zařízení (PPP, SPC). Aby mohl námi zpracovaný posudek obsahovat všechny potřebné náležitosti pro správné rozhodnutí ředitele školy (individuální nebo skupinová integrace – reedukační postupy, druh a stupeň postižení, doba platnosti atd.), je nezbytně nutné dodržovat jednotlivé body dle následující metodiky:

1) Škola nebo zákonný zástupce odešle **písemnou žádost zákonného zástupce o vyšetření a pedagogické zjištění školy** zpracované třídním učitelem, které obsahuje podrobně vypracované jednotlivé předepsané části, zejména potom:

- podrobný popis obtíží, při jaké činnosti se projevují, v jakém rozsahu (nestačí pouze uvést "potíže ve čtení", ale je nutné podrobně popsat druh těchto obtíží - např. inverze, dvojí čtení, čtení s porozuměním, vystižení detailů při reprodukci textu atd.)
- jaká dosavadní preventivní opatření byla doposud realizována - zda již byly obtíže konzultovány s rodiči (vto. nabídky konzultace rodičů v PPP) výchovným poradcem, pedagogem, pedagogicko-psychologickou poradnou, jaké formy pedagogického působení byly zvoleny (jejich rozsah a efekt)
- informace o spolupráci s dítětem, jeho aktivita ve výuce, výchovné obtíže, vztah k plnění školních povinností atd.
- podrobný popis spolupráce třídního učitele s rodiči (zákonnými zástupci), kvalita domácí přípravy, jaké metodické postupy byly rodičům doporučeny, zda byly dodržovány, jejich efektivnost
- informace, zda je dítě v péči jiných odborníků (psychiatr, psycholog, SPC, neurolog apod.), případně doložit kopii odborné zprávy (má-li škola k dispozici)

2) Pedagogicko-psychologická poradna na základě výsledků vyšetření zaměřeného na obtíže uvedené v pedagogickém zjištění zpracuje:

a) **Psychologickou a speciálně pedagogickou zprávu**, která je součástí spisové dokumentace klienta – pokud zpráva obsahuje údaje významné pro rodiče nebo školu, bude odeslána zákonnému zástupci žáka do místa bydliště, který ji v jednom vyhotovení předá kmenové škole; tyto zprávy jsou poté součástí osobní dokumentace žáka a jsou přísně důvěrným dokumentem, který zůstává k dispozici škole, do které žák dochází.

b) V případě diagnostiky vývojové poruchy učení nebo chování, jejíž rozsah je indikací k zařazení dítěte do režimu speciálního vzdělávání formou individuální nebo skupinové integrace, zpracuje **odborný posudek pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami**, který obsahuje veškeré náležitosti stanovené výše uvedenou vyhláškou (m. j. např. formy spec. vzdělávání atd.). Tento posudek slouží řediteli školy pro **vydání příslušného rozhodnutí**. Posudek bude poradnou odeslán zákonnému zástupci žáka do místa bydliště, který jej v jednom vyhotovení předá kmenové škole.

3) Je-li školským poradenským zařízením doporučeno, zpracuje škola **individuální vzdělávací plán do jednoho měsíce** po nástupu žáky do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáky - zpracovává se zvlášť na období každého školního roku.

Pozn.: PPP sleduje a 2x ročně vyhodnocuje dodržování postupů uvedených v IVP, proto je třeba jej předložit ke kontrole obsahové správnosti konzultantovi ihned po jeho zpracování (jednu kopii předá škola konzultantovi PPP) a následně v průběhu škol. roku dle požadavku PPP.

4) O obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče (plnění IVP, záznam o průběhu reedukace) vede příslušný pedagog školy **podrobný záznam**, který je součástí osobní dokumentace žáka.

Pozn.: Individuální integrace neznamená individuální reedukaci (nápravu) - dle doporučení v odborném posudku se může jednat i o skupinovou práci s integrovanými žáky, pokud to dovoluje např. rozsah a hloubka vývojové poruchy učení.

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

II.

KONTROLNÍ VYŠETŘENÍ

1) Termínem kontroly se rozumí stanovená doba platnosti odborného posudku. Škola nebo zákonný zástupce odešle písemnou žádost zákonného zástupce o kontrolní vyšetření a pedagogické zjištění školy zpracované třídním učitelem a pedagogem zajišťujícím reedukační péči, které obsahuje podrobně a výstižně vypracované jednotlivé předepsané části a jako přílohu podrobný průběžný záznam o průběhu reedukační (individuální) péče:

- podrobné zhodnocení plnění IVP a průběhu případné reedukační péče (všechny využívané pomůcky, jaké byly užity speciální učební texty - autor, název publikace), v jakém časovém rozsahu (datum zahájení, přerušení nebo ukončení reedukace), informace o četnosti docházky dítěte na nápravu (vztah a přístup dítěte k této činnosti, motivace, nezájem, spolupráce)
- podrobné zhodnocení spolupráce s rodiči
- podrobné hodnocení efektivnosti reedukační činnosti s případnými připomínkami vyučujících ostatních předmětů, do kterých zasahoval typ a rozsah poruchy, zhodnocení metodických postupů doporučených poradnou, možnost a efektivnost jejich realizace
- zhodnocení spolupráce pedagoga provádějícího nápravu a třídního učitele, aplikace nápravných postupů v běžné výuce
- zpracované celkové hodnocení školy se zaměřením na efekt a dopad integrace na výsledky žáka ve výuce - podmínkou - úspěšnou péčí není pouze individuální péče po vyučování, ale i aplikace všech postupů v průběhu samotné výuky (vše viz záznam o průběhu reedukace integrovaného žáka).

2) Pedagogicko-psychologická poradna dle údajů v předložené dokumentaci (IVP, záznam o průběhu plnění IVP a reedukační činnosti) a na základě diagnostiky zaměřené na obtíže uvedené v pedagogickém zjištění zpracuje:

- v případě potvrzení diagnózy (vývojové poruchy učení nebo chování, jejíž rozsah je indikací k

zařazení dítěte mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami formou individuální nebo skupinové integrace) **odborný posudek pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami**, který obsahuje veškeré náležitosti stanovené výše uvedenou vyhláškou. Tento posudek slouží řediteli školy pro **prodloužení platnosti příslušného rozhodnutí**. Posudek bude odeslán zákonnému zástupci žáka do místa bydliště, který jej dle svého uvážení v jednom vyhotovení předá kmenové škole.

3) Je-li školským poradenským zařízením doporučeno, zpracuje škola **individuální vzdělávací plán do jednoho měsíce** po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka - zpracovává se zvláště na období každého školního roku (musí být každoročně aktualizován). Jeho obsahová správnost je vždy potvrzena podpisem příslušného odborného pracovníka poradny, který je v posudku uveden jako odborný konzultant.

Pozn.: PPP sleduje a 2x ročně vyhodnocuje dodržování postupů uvedených v IVP, proto je třeba jej předložit ke kontrole obsahové správnosti konzultantovi ihned po jeho zpracování (jednu kopii předá škola konzultantovi PPP) a následně v průběhu škol. roku dle požadavku PPP.

4) O obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče (plnění IVP, záznam o průběhu reedukace) vede příslušný pedagog školy i nadále podrobný záznam, který je součástí osobní dokumentace žáka.

Vzhledem k našim dosavadním zkušenostem nelze bez zpracování výše uvedené dokumentace odborně posoudit všechny potřebné aspekty dané vývojové poruchy a v zájmu dítěte nemůžeme nést zodpovědnost za doporučení k vřazení mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Z tohoto důvodu jsme nuceni individuálně posuzovat jednotlivé případy i za tu cenu, že některá již doručená pedagogická zjištění budou školám vrácena k dopracování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

ŽÁDOST ŘEDITELE/KY ŠKOLY O SOUHLAS SE ZŘÍZENÍM FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA PRO DĚTI, ŽÁKY A STUDENTY SE ZDRAVOTNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM A ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Název a adresa školy:

Žádost ředitele/ky školy o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním znevýhodněním a zdravotním postižením

Žádáme o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga (dále jen „AP“) v souladu s § 16 odst. 9 a 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), s § 2 odst. 2 písm. g zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů a s § 7 odst. 2 a § 8 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Jméno a příjmení dítěte/žáka, ke kterému bude funkce AP zřízena:

Zřízení funkce AP pro školní rok s účinností od:

Třída běžná/speciální*, ročník:

O souhlas žádám nově/opakovaně*.

Celkový počet dětí/žáků v zařízení:	
Celkový počet tříd v zařízení:	
Počet dětí/žáků ve třídě, ve které bude AP působit:	
Počet dětí/žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě, kde AP bude působit:	
Dosažené vzdělání AP:	
Navrhovaná platová třída a platový stupeň AP:	
Rozsah počtu vyučovacích hodin přímé pedagogické činnosti AP/úvazek:	

Povinná příloha:

- *náplň práce AP*
- *vyjádření školského poradenského zařízení (PPP nebo SPC)*
- *zdůvodnění potřeb, kterých chce ředitel/ka zřízením této funkce dosáhnout*
- *cíle, kterých chce ředitel/ka zřízením funkce AP dosáhnout*

Zpracoval/a:

Kontakt:

Dne:

.....
Razítko a podpis ředitele/ky školy

* nehodící se škrtněte

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

ŽÁDOST ŘEDITELE/KY ŠKOLY O SOUHLAS SE ZŘÍZENÍM FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA PRO DĚTI, ŽÁKY A STUDENTY SE SOCIÁLNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM

Název a adresa školy:

Žádost ředitele/ky školy o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

Žádáme o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga (dále jen „AP“) v souladu s § 16 odst. 9 a 10 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), s § 2 odst. 2 písm. g zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů a s § 1 odst. 6 a § 7 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Zřízení funkce AP pro kalendářní rok s účinností od:

O souhlas žádám nově/opakovaně².

Celkový počet dětí/žáků v zařízení:	
Celkový počet tříd v zařízení:	
Počet dětí/žáků se speciálně vzdělávacími potřebami ve třídách, kde AP bude působit:	
Počet dětí/žáků se sociálním znevýhodněním:	
Dosažené vzdělání AP:	
Navrhovaná platová třída a platový stupeň AP:	
Rozsah počtu vyučovacích hodin přímé pedagogické činnosti AP/úvazek:	

Povinná příloha:

- *náplň práce AP*
- *zdůvodnění potřeb, kterých chce ředitel/ka zřízením této funkce dosáhnout*
- *cíle, kterých chce ředitel/ka zřízením funkce AP dosáhnout*

Zpracoval/a:

Kontakt:

Dne:

.....
Razítko a podpis ředitele/ky školy

² nehodící se škrtněte

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

VZOROVÝ IVP PRO ŽÁKA SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM VČ. NÁMĚTŮ K UPŘESNĚNÍ PRO VYPLŇOVÁNÍ³

I. Vyplní škola:

Škola	
-------	--

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka/žákyně			
Datum narození		Bydliště	
Třída			
Školní rok			

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka/žákyně podle IVP ze dne	
---	--

Zdůvodnění (informace o schopnostech žáka/žákyně, důvody k integraci žáka/žákyně, specifika chování a sociální vztahy, postoj rodičů)

Zpráva o žákovi/žákyni:

- základním důvodem k vypracování IVP pro žáka se zdravotním postižením je **druh a stupeň postižení a z toho vyplývající speciální vzdělávací potřeby a míra podpůrných opatření**
- **intelektové charakteristiky a projevy**
kvalita poznávacích procesů, úroveň vědomostí a dovedností, komunikační dispozice a slovní zásoba, pozornost a doba koncentrace pozornosti, paměť, představivost, vnímání, grafický projev, aktivita a snaha při hře nebo učebním procesu a pracovní výkon, priority a oblíbené činnosti, reakce na neoblíbené aktivity a překonávání nesnází, psychomotorika a koordinace pohybu, apod.
- **sociální charakteristiky a projevy**
navazování sociálního kontaktu, spontaneita, potřeba sociálního kontaktu, potřeba vedení a pomoci, reakce na nové prostředí, vztah k dětem, vztah k dospělým, vazba na rodinu nebo touha po volnosti a samostatnosti, míra akceptace postižení, pozice v sociální skupině, úroveň sociálních dovedností
- **tělesné charakteristiky a projevy**
soulad mezi psychickým a tělesným vývojem, specifika tělesného vývoje, vyspělost motoriky apod.
- **emocionální charakteristiky a projevy**
citlivost a emocionální výzrálost, deprivace, otažítost, uzavřenost, slabá emoční vazba na matku nebo otce, impulsivnost, míra potřeby emocionální podpory a přijetí apod.

Předměty, jejichž výuka je realizována podle individuálního vzdělávacího plánu	Názvy vyučovacích předmětů v souladu se vzdělávacím programem, podle kterého se žák/žákyně vzdělává.
--	--

Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka/žákyni	Odborná zařízení např.: • pedagogicko-psychologická poradna • speciálně pedagogické centrum • střediska výchovné péče
---	---

³ <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/s/2998/INDIVIDUALNI-VZDELAVACI-PLAN-PRO-ZAKY-SE-ZDRAVOTNIM-POSTIZENIM-S-POKYNY-K-TVORBE.html/>

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

II. Vyplní školské poradenské zařízení:

Název a adresa školského poradenského zařízení	
--	--

Výsledky vyšetření žáka/žákyně ve školském poradenském zařízení

Jméno a příjmení žáka/žákyně	
Datum narození	
Vyšetření dne	Bydliště
Kontrolní vyšetření dne	

Výsledky vyšetření žáka/žákyně ve školském poradenském zařízení	
Rozsah a typ nadání žáka/žákyně, oblast nadání*	
Druh a stupeň postižení žáka/žákyně*	
Vzdělávací potřeby žáka/žákyně	
Míra podpůrných opatření	
Způsob poskytování individuální, speciálně pedagogické nebo psychologické péče	
Specifika práce s učivem (odborná doporučení pro pedagogickou práci se žákem/žákyní)	
Doporučené kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky	
Vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka	
Návrh snížení počtu žáků a žákyň ve třídě	
Potřeba navýšení finančních prostředků	
Časové a obsahové rozvržení výuky	
Další doporučení, významné informace z průběhu vyšetření	
Závěry vyšetření	
Zpracoval	
Podpis, razítko	
Jméno a příjmení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, kontakt	

* nehodící se škrtněte

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

III. Vyplní vyučující předmětu, jehož výuka je realizována podle individuálního vzdělávacího plánu:

Vyučovací předmět	Název vyučovacího předmětu v souladu se vzdělávacím programem, podle kterého se žák/žákyně vzdělává.
-------------------	--

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka/žákyně	
Třída	Školní rok
Vyučující; datum, od kdy žák/žákyni předmětu vyučuje	
Změna vyučujícího v průběhu školního roku, datum změny	

Vstupní pedagogická diagnostika (aktuální stupeň dosažených vědomostí, dovedností, návyků)	Informace, týkající se např.: - vhodné je uvést aktuální úroveň znalostí a dovedností žáka v daném vyučovacím předmětu - specifika znalostí vzhledem k věku a zdravotnímu postižení žáka - možnosti zlepšení výkonu a efektivitu učebních postupů vzhledem k osvojovanému učivu a ve vztahu k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka, postupy při osvojování učiva s ohledem na pracovní tempo žáka - zájmu o daný vyučovací předmět
Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka/žákyně	- zaměřit se na silné i slabé stránky - rozvíjet dovednosti k získání kompetencí, které umožňují život v běžných sociálních podmínkách
Učební dokumenty	Název vzdělávacího programu, podle kterého se žák/žákyně vzdělává.
Organizace výuky	Způsob organizace výuky např.: - integrace v běžné třídě, práce ve speciální skupině, ve speciálním oddělení - zařazení do speciální skupiny na určité vyučovací předměty mimo kmenovou třídu - individuální výuka a konzultace - výuka s pomocí asistenta pedagoga - podle speciálních výukových programů - individuální vzdělávání - jiné organizační formy včetně jejich kombinací - úprava prostředí školy a třídy - úprava délky vyučovací jednotky
Pedagogické postupy (metody a formy práce)	Konkrétně rozpracované reedukační, kompenzační či terapeutické metody a formy práce např.: - maximální názornost - střídání učebních činností - relaxační činnosti - reedukační metody - kompenzační techniky - alternativní způsoby komunikace - úprava vzdělávacího obsahu - drama-terapeutické metody jako formy nácviku praktických sociálních dovedností
Používané učební materiály a pomůcky	Přehled učebních materiálů, speciálních učebnic a pomůcek např.: konkrétní učební i všechny kompenzační aj. pomůcky, které žák využívá při výuce daného předmětu
Způsob zadávání a plnění úkolů	Forma a časové rozložení např.: - ústně nebo písemně - kombinovanou formou - plnění úkolů v určených časových úsecích - upřesnění a plnění úkolů s asistentem pedagoga
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Formy ověřování s ohledem na zdravotní postižení např.: - ústní zkoušení, vhodně sestavené testy, písemné práce - úroveň a kvalita domácí přípravy - konkrétní činnosti a práce s asistentem pedagoga
Způsob hodnocení	Forma hodnocení s ohledem na zdravotní postižení např.: - kvalifikačním stupněm - širším slovním hodnocením - kombinací obou způsobů

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání žáka/žákyně	Potřeba dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah např.: - další pedagog nebo speciální pedagog - asistent pedagoga - osobní asistent - odborný konzultant (ze školských poradenských zařízení: SPC, PPP, SVP)
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka/žákyně	Seznam těchto subjektů např.: - logopedická poradna - tyfloped – nácvik prostorové orientace a samostatného pohybu - základní umělecká škola – hra na hudební nástroj - psycholog
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka/žákyně	Oblasti a forma spolupráce např.: - způsoby komunikace a její četnost (osobně, e-mailem, telefonicky apod.) - požadavky na domácí přípravu - doporučené aktivity žáka ve volném čase - sledování a vzájemné informování o zdravotním stavu a jeho změnách
Dohoda mezi žákem/žákyní a vyučujícím	Pouze v případě, že byla uzavřena.

Časový a obsahový plán vzdělávání žáka/žákyně	
Období	Časové ohraničení období, pro které je IVP vypracován např. 1. pololetí školního roku 2. čtvrtletí školního roku
Předpokládané individuální výstupy žáka/žákyně za dané období	
Dodatečné úpravy časového plánu a obsahu učiva	Uvedou se závažné důvody, které ovlivnily časové i obsahové změny a úpravy učiva např.: - dlouhodobá hospitalizace žáka ve zdravotnickém zařízení - úpravy obsahu učiva během školního roku - přesunutí určitého tematického celku do následujícího časového období
Prodloužení délky vzdělávání	
Poznámky a doporučení pro další vzdělávání žáka/žákyně	

Schůzky osob, podílejících se na vzdělávání a odborné péči o žáka/žákyni (reflexe výuky, hodnocení jejího průběhu, aktualizace časového a obsahového plánu, úpravy a změny)			
Datum			
Přítomni		Podpis	
Závěry pro další vzdělávání žáka/žákyně	Zhodnocení průběhu a výsledků vzdělávání žáka/žákyně. Případná doporučení pro další období.		

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka/žákyni		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel/ka			
	Zkratka vyuč. předmětu		
Vyučující			
Školský poradenský pracovník (výchovný poradce, školní psycholog, školní speciální pedagog)			
Pedagogický pracovník školského poradenského zařízení (PPP, SPC, SVP)			
Zákonný zástupce žáka/žákyně			
Žák/žákyně			

Předpokládaná potřeba navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu, odůvodnění	Navrhovaný požadavek finančních prostředků na zajištění podmínek pro vzdělávání žáka/kyně se zdravotním postižením např.: • výukových programů • učebních pomůcek • speciálního pedagoga • asistenta pedagoga • reedukačních a kompenzačních pomůcek • nutné úpravy prostor • speciální pracovní stůl
---	--

V dne.....

Podpis ředitele/ředitelky školy

Razítko:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

VZOROVÝ IVP PRO ŽÁKA MIMOŘÁDNĚ NADANÉHO VČ. NÁMĚTŮ K UPŘESNĚNÍ PRO VYPLŇOVÁNÍ⁴

I. Vyplní škola:

Škola	
-------	--

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka/žákyně		
Datum narození		Bydliště
Třída		
Školní rok		

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka/žákyně podle IVP ze dne	
---	--

Zdůvodnění (informace o schopnostech žáka/žákyně, důvody k integraci žáka/žákyně, specifika chování a sociální vztahy, postoj rodičů)
--

Zpráva o žákovi/žákyni obsahující např.:
intelektové charakteristiky a projevy schopnost vyhledávání a zpracování informací, chápání vztahu příčiny a následku a vztahů mezi jevy, schopnost struktury a vytváření systémů, schopnost zobecňování, úroveň kritického myšlení, slovní zásoba a zacházení s abstraktními pojmy, doba koncentrace pozornosti, flexibilita a originalita myšlení, paměť apod. sociální charakteristiky a projevy potřeba volnosti a aktivity, míra pozornosti k vlastní osobě a zájmům, pozice v sociální skupině, úroveň sociálních dovedností, odvaha riskovat a schopnost argumentace před skupinou, specifika smyslu pro humor, sebepojetí, vztah k autoritám apod. tělesné charakteristiky a projevy soulad mezi intelektuálním a tělesným vývojem, specifika, zájem o tělesné aktivity, vyspělost motoriky apod. emocionální charakteristiky a projevy citlivost a emocionální výzrálost, impulsivnost, míra potřeby emocionální podpory a přijetí apod. učební styl pracovní tempo, schopnost adaptace na nové učební prostředí, preference individuální či skupinové práce, samostatnost apod. motivaci vztah vnější a vnitřní motivace, cílevědomost chování a jednání, vytrvalost, unavitelnost rodinnou anamnézu způsob identifikace s vrstevníky a inventáře a úroveň jeho zájmů aktivity mimo školu

Předměty, jejichž výuka je realizována podle individuálního vzdělávacího plánu	Názvy vyučovacích předmětů v souladu se vzdělávacím programem, podle kterého se žák/žákyně vzdělává.
Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka/žákyni	Odborná zařízení např.: - pedagogicko-psychologická poradna - speciálně pedagogické centrum

⁴ <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2999/INDIVIDUALNI-VZDELAVACI-PLAN-PRO-ZAKY-MIMORADNE-NADANE-S-POKYNY-K-TVORBE.html/>

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

II. Vyplní školské poradenské zařízení:

Název a adresa školského poradenského zařízení	
--	--

Výsledky vyšetření žáka/žákyně ve školském poradenském zařízení

Jméno a příjmení žáka/žákyně	
Datum narození	
Vyšetření dne	Bydliště
Kontrolní vyšetření dne	

Výsledky vyšetření žáka/žákyně ve školském poradenském zařízení

Rozsah a typ nadání žáka/žákyně, oblast nadání*	Např.: - mimořádně nadprůměrná úroveň rozumových schopností - nadprůměrná úroveň rozumových schopností (celková, ve verbální oblasti, v oblasti matematického myšlení, ...)
Druh a stupeň postižení žáka/žákyně*	
Vzdělávací potřeby žáka/žákyně	Např.: - zvýšené poznávací potřeby – potřeba nových podnětů - velká zvědavost a zvědavost - schopnost rychlého učení - zájem o diskutování svých názorů - individuální přístup k činnostem (preciznost, originální způsoby řešení apod.) - obliba komplikovanosti v úkolech (např. snaha udělat si úkol těžším) - individuální pracovní tempo (např. pomalé, překotné) - výkyvy, kolísání ve výkonnosti
Míra podpůrných opatření	Např. - nízká - střední - vyšší
Způsob poskytování individuální, speciálně pedagogické nebo psychologické péče	Např. - integrace v běžné třídě - práce ve speciální skupině - samostudium - zařazení do speciální skupiny na určité vyučovací předměty mimo kmenovou třídu - výuka ve speciální třídě pro nadané žáky - výuka určitých vyučovacích předmětů ve vyšším ročníku - odborné konzultace - samostudium - e-learning - individuální vzdělávání - jiné organizační formy včetně jejich kombinací
Specifika práce s učivem (odborná doporučení pro pedagogickou práci se žákem/žákyní)	Např.: - respektovat aktuální úroveň znalostí a dovedností, dle potřeby obohacovat učivo (probírat více do hloubky, zadávat zvláštní úkoly – problémy k řešení, využívat učební materiály vyšších ročníků apod.) - respektovat případné vlastní způsoby řešení - respektovat individuální tempo; vyhnout se časovému stresu, v případě potřeby prodloužit čas na práci i kontrolu - kontrolovat pochopení zadání úkolu, instrukce, správnost postupu - kontrolovat zaznamenání si zadání domácích úkolů - věnovat žákovi zvýšenou pozornost při přechodech k jiné činnosti - multisenzoriální přístup, zapojení všech smyslů při učení - častěji využívat názor (náčrtky, obrázky, grafy, tabulky, časové osy, schémata, přehledy) - omezit mechanické učení faktů bez širších souvislostí (letopočty, jména, výroky, definice) - nehodnotit pouze výsledek, ocenit každou dobře provedenou část úkolu - hodnotit především obsahovou stránku písemných prací (nikoli úpravu) - další postupy dle uvážení učitele

* nehodící se škrtněte

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Doporučené učební, kompenzační a rehabilitační pomůcky	Např.: - encyklopedie, slovníky, krásná literatura - didaktické hry - deskové a karetní hry pro rozvoj jazyka, paměti, strategického a logického myšlení, vizuální představivosti, tvořivého přístupu - soupravy pro přírodovědné pokusy a pozorování - výtvarné, rukodělné materiály a jiné potřeby - DVD a CD-romy - osobní PC
Vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka	Např.: - psycholog - speciální pedagog - asistent pedagoga - tlumočník - terapeut
Návrh snížení počtu žáků a žákyň ve třídě	Např.: - ano, zdůvodnění - ne
Potřeba navýšení finančních prostředků	
Časové a obsahové rozvržení výuky	
Další doporučení, významné informace z průběhu vyšetření	Např. sociální vztahy. Jedná se o situace, kdy má žák/žákyně: - potíže při navazování sociálního kontaktu - preferování společnosti dospělých nebo naopak mladších dětí - zvýšená nejistota, potíže s adaptací v nových situacích - snížená schopnost orientace v sociálních situacích - konflikty způsobené ztrátou orientace v sociální situaci - potíže s dodržováním pravidel - vnímání dospělých jako partnerů - zvýšená kritičnost vůči sobě i okolí, opravování spolužáků i vyučujících, časté diskutování (i s učiteli) - smysl pro spravedlnost - specifický smysl pro humor atd. V rámci pravidelné péče o žáka lze doporučit např.: - nácvik schopnosti žáků využít dovednosti k předcházení či řešení sociálních problémů a konfliktů v sociálních interakcích - VTI - relaxační cvičení - individuální terapie - interakční hry - krabice řešení problémů - rozlišování a porozumění emocím – rozvoj empatie - portfolio sociálních dovedností - bodovací systémy „Dokážu to“ Další doporučení a důležité informace např.: - důslednost a srozumitelnost v přístupu k dítěti – jasně a srozumitelně stanovit pravidla, důsledně, ale empaticky vyžadovat jejich plnění - preferovat kladnou zpětnou vazbu – všimnout si spíše momentů, kdy dítě dodržuje stanovená pravidla, ocenit ihned jeho chování - často chválit, oceňovat i snahu a zájem dítěte, oceňovat konkrétní úspěchy - posilovat samostatnost a zodpovědnost - umožnit častější pohybové uvolnění, střídání činností - při nedostatečné zátěži: kolísání pozornosti a výkyvy ve výkonech, krátkodobé soustředění, snížená motivace ke školní práci, vykřikování, nevhodné upozorňování na sebe, neklid, hraní si s učebními pomůckami, nepořádek na lavici
Závěry vyšetření	
Zpracoval	
Podpis, razítko	
Jméno a příjmení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, kontakt	

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

III. Vyplní vyučující předmětu, jehož výuka je realizována podle individuálního vzdělávacího plánu:

Vyučovací předmět	Název vyučovacího předmětu v souladu se vzdělávacím programem, podle kterého se žák/žákyně vzdělává.
-------------------	--

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka/žákyně	
Třída	Školní rok
Vyučující; datum, od kdy žáka/žákyni předmětu vyučuje	
Změna vyučujícího v průběhu školního roku, datum změny	

Vstupní pedagogická diagnostika (aktuální stupeň dosažených vědomostí, dovedností, návyků)	Informace, týkající se např.: - úrovně znalostí a dovedností žáka v daném vyučovacím předmětu - specifik nadání žáka v rámci daného vzdělávacího oboru - efektivitu žákem volených učebních strategií při osvojování, ukládání, reprodukci i aplikaci učiva a jejich preferenční adekvátnost ve vztahu k osvojovanému učivu a k aktuální situaci - rychlosti osvojování, vytrvalosti a trpělivosti, specifika projevů - zájmu o daný vyučovací předmět
Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka/žákyně	Např.: - rozvoj komunikace - rozvoj schopnosti týmové spolupráce - sociální adaptabilita - akcent např. na slovní vyjadřování - písemný projev
Učební dokumenty	Název vzdělávacího programu, podle kterého se žák/žákyně vzdělává
Organizace výuky	Způsob organizace výuky např.: - integrace v běžné třídě - práce ve speciální skupině - zařazení do speciální skupiny na určité vyučovací předměty mimo kmenovou třídu - výuka ve speciální třídě pro nadané žáky - výuka určitých vyučovacích předmětů ve vyšším ročníku - odborné konzultace - samostudium - e-learning - individuální vzdělávání - jiné organizační formy včetně jejich kombinací
Pedagogické postupy (metody a formy práce)	Konkrétně rozpracované akcelerační či obohacující metody a formy práce např.: - brainstorming - tvořivé úlohy - kreativní čtení a psaní - úlohy rozvíjející vyšší úrovně myšlení - mentální mapování - užívání nákrešů - vytváření názorných schémat, časových rozvrhů - vedení účtů a rozpočtů - vytváření počítačových programů - hraní rolí - individuální projekty - prezentace - e-learning - soutěže, olympiády
Používané učební materiály a pomůcky	Přehled učebních materiálů a pomůcek např.: - učebnice daného ročníku - jiné využívané učebnice - encyklopedie, slovníky, krásná literatura - didaktické hry - deskové a karetní hry pro rozvoj jazyka, paměti, strategického a logického myšlení, vizuální představitosti, tvořivého přístupu - soupravy pro přírodovědné pokusy a pozorování - výtvarné, rukodělné materiály a jiné potřeby - DVD a CD-romy - osobní PC

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Způsob zadávání a plnění úkolů	Forma a časové rozložení např.: - ústně - písemně - e-mailem, - Power-pointová prezentace - dle přiloženého harmonogramu - konkrétně stanovený den v týdnu - během individuální konzultace - na základě vzájemné dohody
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Formy ověřování např.: - písemné testy - obhajoby projektů (ročníkové práce, tematické práce) - ústní zkoušení - skupinové práce - zpracovávání referátů - úroveň domácí přípravy
Způsob hodnocení	Forma hodnocení např.: - známkou - slovně - kombinované hodnocení Četnost hodnocení např.: - průběžné - čtvrtletní - výstupní
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání žáka/žákyně	Např.: - třídní učitel - učitel odborných předmětů - psycholog - speciální pedagog - výchovný poradce - asistent pedagoga - tlumočník
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka/žákyně	Seznam těchto subjektů např.: - střední škola - vysoká škola - Akademie věd ČR - středisko volného času
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka/žákyně	Oblasti a forma spolupráce např.: - způsoby komunikace a její četnost (osobně, e-mailem, telefonicky apod.) - požadavky na domácí přípravu - doporučené aktivity žáka ve volném čase - požadavek na lékařské vyšetření
Dohoda mezi žákem/žákyní a vyučujícím	Konkretizace obsahu smlouvy mezi žákem/žákyní a vyučujícím (pokud byla uzavřena)

Časový a obsahový plán vzdělávání žáka/žákyně

Období	Časové ohraničení období, pro které je IVP vypracován např. 1. pololetí školního roku ... 2. čtvrtletí školního roku ... - týden od ... do...
Předpokládané individuální výstupy žáka/žákyně za dané období	
Dodatečné úpravy časového plánu a obsahu učiva	Důvody, vedoucí k úpravám a jejich důsledky např.: - hluboký zájem žáka o úzce specializované téma v rámci vyučovacího předmětu - rychlejší osvojení předpokládaných individuálních výstupů - dlouhodobá hospitalizace žáka ve zdravotnickém zařízení - obohacení obsahu učiva - rozšíření obsahu učiva o další tematické celky - přesunutí určitého tematického celku do následujícího časového období
Prodloužení délky vzdělávání	
Poznámky a doporučení pro další vzdělávání žáka/žákyně	

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Schůzky osob, podílejících se na vzdělávání a odborné péči o žáka/žákyni (reflexe výuky, hodnocení jejího průběhu, aktualizace časového a obsahového plánu, úpravy a změny)			
Datum			
Přítomni		Podpis	
Závěry pro další vzdělávání žáka/žákyně	Zhodnocení průběhu a výsledků vzdělávání žáka/žákyně. Případná doporučení pro další období.		

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka/žákyni		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel/ka			
	Zkratka vyuč. předmětu		
Vyučující			
Školní poradenský pracovník (výchovný poradce, školní psycholog, školní speciální pedagog)			
Pedagogický pracovník školského poradenského zařízení (PPP, SPC, SVP)			
Zákonný zástupce žáka/žákyně			
Žák/žákyně			

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Předpokládaná potřeba navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu, odůvodnění

Navrhovaný rozpočet finančních prostředků na zajištění např.:

- výukových programů
- učebních pomůcek
- výukových pobytů
- speciálního pedagoga

V.....dne.....

Podpis ředitele/ředitelky školy

Razítko:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. INTEGRACE ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

3.6 Zdroje

- Metodický portál – inspirace a zkušenosti učitelů – <http://rvp.cz/>
- Národní institut dětí a mládeže – <http://www.nidm.cz>
- Článek: Integrace a inkluze – přehledně: http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA42-prurezova_temata/integrace-inkluze-prehledne.pdf
- Článek: Integrace a inkluze – stále diskutované téma: <http://slouka.blog.idnes.cz/c/228213/Integrace-a-inkluze-stale-diskutovane-tema.html>
- Metodický portál – www.inkluze.cz
- Článek v časopisu Můžeš: Integrace či inkluze žáků je správný směr. Ale... – <http://www.muzes.cz/aktuality/tema/integrace-ci-inkluze-zaku-je-spravny-smer-ale/>
- Příručka: Krok za krokem k inkluzi – http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_84.pdf
- Webový portál Centrum inkluze – www.centruminkluze.cz
- Webový portál Výzkumného ústavu pedagogického – <http://www.vuppraha.cz/>
- Webový portál pedagogicko-psychologické poradny Královéhradeckého kraje, pracoviště Náchod – <http://www.pppnachod.cz/spuch3.php>
- Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému – www.inkluzivniskola.cz
- Webový portál Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky – <http://www.mpsv.cz>
- Webový portál Národního ústavu pro vzdělávání – <http://www.nuv.cz>
- Webový portál Pedagogicko-psychologické poradny Bruntál – <http://www.pppbruntal.cz>
- Webový portál Asociace speciálních pedagogů České republiky – <http://www.aspcr.cz>
- webový portál Krajského úřadu Ústeckého kraje – www.kr-ustecky.cz
- Webový portál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky – www.msmt.cz
- Webový portál Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti v ZŠ – <http://majinato.cz/>

